

YETKİN-YETKİLİ MÜHENDİSLİK PANEL/FORUMU YAPILDI

EMO İstanbul Şubesi tarafından 24-25 Ekim 2009 tarihlerinde gerçekleştirilecek olan Yetkin-Yetkili Mühendislik Kurultayı'na yönelik olarak, EMO Ankara Şubesi ve Eğitim Sen 5 No'lu Şube tarafından düzenlenen "Yetkin-Yetkili Mühendislik Panel ve Forumu" 14 Şubat 2009 tarihinde İMO Rüstü Özal Salonu'nda yapıldı.

Davetli Konuşmacılar, Yetkin Mühendislik ve Serbest Kürsü oturumlarından oluşan forumun açılış konuşmalarını, EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Pektaş ve Eğitim-Sen 5 No'lu Şube başkanı Haydar Karayünlü yaptı. Açılıştaki ilk konuşmayı yapan Ramazan Pektaş, uzun bir süre mühendislik mimarlık alanlarında yapılan belli tartışmaların varlığını belirterek, "Özellikle GATS süreci ile birlikte bu hizmetlerin ve ticaretin yaygınlaşması, sermaye lehine uygulamalarla bütünleştirilmesi doğrultusunda zaman zaman kısmi uygulamalarda bulunuldu. Sadece ülkemizde değil tüm dünyada, çalışanların mühendislerin lehine olmayan bu düzenlemeler ile ilgili olarak TMMOB örgütünden zaman zaman değişik görüşler ifade edilmiştir" dedi. Yetkin-Yetkili Mühendislik kavramının çok tartışılmadığını düşündüğünü ve bu konuda bu dönem yeniden tartışma yaratılacağını söyleyen Pektaş, "Ankara Eğitim-Sen 5 No'lu Şube ile birlikte, birbirinden değerli konuklarımız

bu konularda düşüncelerini ifade edecekler. Konu gerçekten çok farklı bakış açılarıyla düşüncelerin ifade edilebileceği bir konu, 1999 depreminden sonra çıkan özellikle yetkin-yetkili-uzman mühendislik kavramları ile birlikte konunun çok farklı noktalara çekildiğini ve buralardan da farklı farklı sonuçlar çıkarıldığını hep birlikte gördük" diye konuştu. Pektaş, "bu çerçevede herkesin eteğindeki taşları dökerek mimarların mühendislerin hep birlikte çalışanların gözünde, onların cephesinden yararlı çalışmaları birlikte ortaya koyabileceğimiz sonuçların elde edileceği bazı çalışmalar yapılması gerekmektedir, emeği geçen bu konuda katkısı olan herkese teşekkür ediyorum" diyerek sözlerine son verdi.

Pektaş'ın ardından konuşan Eğitim-Sen 5 No'lu Şube Başkanı Haydar Karayünlü ise, neoliberal yeni sağ politikaların yön verdiği küreselleşme sürecinin salt ekonomik ilişkileri daha verimsiz bir hale getirmekle kalmadığını, siyasal ve toplumsal alanı piyasa temelinde yeniden tanımladığını belirterek, "Bu süreçte eğitim alanı özellikle yüksek öğretim köklü değişimlere uğramıştır. Herkes için eşit ve parasız kamusal eğitim anlayışı terk edilmiş, eğitim rekabetçi, piyasa ihtiyaçları doğrultusundan yeniden yapılandırılmıştır. Piyasa gereklerine göre şekillendirilmesi onu bir hak olmaktan çıkararak eşitsizliklerin giderek artmasına neden olmuştur. Bu bağlamda

mühendislik eğitimi de piyasaya uyum çerçevesinde pragmatik bir içerik kazanmaya başlanmış, toplum yararına bilgi üretiminden vazgeçilmiştir" dedi. Bu dönemde yetkin mühendislik kavramı etrafında meydana gelen tartışmaların temelinde mühendislik eğitiminin tamamıyla piyasa ilişkilerine tabi kılmanın düşüncesinin yattığını söyleyen Karayünlü, "Türkiye'deki mühendislik eğitiminin piyasa süreçlerine teslim olmasının önü açılmaktadır. Yüksek öğretimini gerici piyasacı bir zihniyet çerçevesinde şekillendirmeye çalışan YÖK'ün diplomalarda mühendislik unvanlarını kaldırma çabalarının ardında yetkin mühendisliğin kurumsallaştırılmaya çalışılması, tam da sermaye cephesinin taleplerine uygun olarak mühendislerin nitelikli ve niteliksiz emek olarak kalıplaştırılmalarına hizmet edecek, uzmanlaşma, yetkinleşme farklılaşmasıyla hizmet edecek toplumsal muhalefetten kopuk salt gelişimci bir mühendis tipinin oluşması en önemli araçlardan birisi olacaktır" diye konuştu. Karayünlü, Yetkin-Yetkili Mühendislik Forumu ile yetkin mühendislik sorununun mühendislik eğitimi de kapsayacak biçimde bütün boyutlarıyla ele alarak tartışmak önümüze yeni pencereler açmak istiyoruz, diyerek konuşmasına son verdi.

Açılış konuşmalarının ardından forum davetli konuşmacıların sunumlarını yapmasıyla devam etti. Bu bölümde "Prof.Dr. Ahmet İnam, Prof. Dr. Hayrettin Köymen, Prof. Dr. Atilla Göktürk, Prof. Dr. Tuğrul Tankut" konuşmacı olarak yer aldı.

Mühendis Kimdir?

Davetli Konuşmacılar bölümünde ilk konuşmayı yapan Prof. Dr. Ahmet İnam, tüm bu tartışmalara başlamadan önce "Mühendis kimdir ve bu dünyada yeri anlamı nedir?" sorusunun sorulması gerektiğini belirterek, mühendislik eğitiminde daha çok teknik konulara ağırlık verildiğini, etik vb. derslere önem

••• bizden haberler

verilmediğini, bu çağda mühendisin yeri nedir sorusunun üzerinde durulmadığını söyledi. Mühendislerin insan hayatı ile ilgili çok büyük bir sorumluluğunun olduğunu ve bu sorumluluğun mühendislerin omuzlarındaki en ağır yük olduğunu vurgulayan İnam, "Sadece teknik bilgiler vermek ile iş bitmez, mühendislik rekabet değildir. Yapılan işin insan hayatında nerelere gittiğini düşünmeyen birisi olamaz, dolayısıyla bu hayatın bütün boyutu mühendislerin üzerine yüklenmiştir" dedi. Mühendisin iç dünyasının ve özel hayatının olduğunu tüm bunları düşünerek mühendisi daha geniş perspektif ile ele almak gerektiğini belirten İnam, "İnsan olarak mühendis ele alınmalı, yapılan işin, üretilen makinenin, tesisin insan hayatındaki yeri düşünülmeli, özellikle ülkenin gidişatında mühendisin duruşunun çok başanlı olması gerekir" diye konuştu.

Yeni Mezun Mühendislerin Uygulama Deneyimi Yetersiz

Ahmet İnam'ın ardından konuşan Prof. Dr. Hayrettin Köymen, "Üniversitelerde mühendislik öğrencilerine çok teorik bilgiler veriliyor, mezunlar gerçek hayattaki problemlerle baş edemiyorlar" saptamasıyla sunumuna başlayarak bunun yeni mezun mühendislerin uygulama deneyimi yetersiz anlamında algılanabileceğini söyledi. Üniversitelerde verilen mühendislik eğitiminin programlarının içeriklerinin, genel olarak, hem birbirine hem de yurtdışındaki programlara (genelde) benzer olduğunu söyleyen Köymen, programın hedeflerinin öğrenme objektifleri ve kazanılacak beceriler olduğunu, bunu ölçecek kişi ya da kurumun belirlenmediğini belirtti. "Programların hedefleri uygulama alanları ile ne kadar ilişkili? Birey (mühendis) bu programdan yeterli akademik nitelikte çıkmış mı? Birey (mühendis) daha sonra yeterli profesyonel deneyim kazanmış mı? gibi soruları cevaplamanın Meslek Odalarının ana görevi olduğunu ifade eden Köymen, "Bunun için Meslek Odası donanımlı olmalıdır, bu görevi

Odalarn üstlendiği ülkelerde Meslek Odaları gerekli kural ve süreçleri doğru olarak tanımlar ve "Profesyonel Nitelikler Tanımlaması ve Belgelendirme" yapar. Eğitimi eğitim kurumları verir, verdiği eğitimi belgeler: Diploma. Profesyonel nitelikleri Meslek Odaları tanımlar, ölçer ve belgelendirir. Meslek Odalarının asli görevi budur. Üye aidatlarının asıl karşılığı bu hizmettir. Üye aidatlarının (çıplak) yıllık ortalama 150 \$ civarında olmasının nedeni budur" diye konuştu.

Neden ve Nasıl bir Yetkin Mühendislik?

Köymen'den sonra söz alan Prof. Dr. Tuğrul Tankut ise sunumunda "Neden ve Nasıl bir Yetkin Mühendislik?" konusunu işledi. Mektep okumakla mühendis olunmaz diyen ve eğitimin bir temel hazırladığını oysa mühendisliğin, yaparak, yaşayarak, ustadan öğrenilerek ve en çok da yapılan hatadan öğrenilerek gerçekleştirileceğini bunun için de zaman, emek ve ter dökmek gerektiğini söyleyen Tankut, "Türkiye'de mühendislik mezunları çoğu sıradan işlerle uğraşır. Bunun mühendislik olduğu şüphelidir. Mühendislikle uğraşanlar önce zorlanır, yavaş yavaş mühendisleşirler. İyi bir abiye çırak olanlar daha hızlı gelişirler. Sonunda, başarılı uygulamaları ile yakın çevrelerine kendilerini kabul ettirirler; artık mühendis olmaya başlamışlardır. Uzak çevre hâlâ habersizdir. Dünyada ise Türkiye'dekine benzer şeyler olur; mühendislikle uğraşanlar önce zorlanır, sonra yavaş yavaş mühendisleşirler. Zamanı gelince, gerekli yolları

izleyip, kendilerini kanıtlayarak bir belge alırlar. Bu belge, yeteneklerini, birikimlerini, becerilerini yakın/uzak herkese kanıtlar. Çünkü bu iş kurumsallaştırılmıştır" diye konuştu. Yetkin Mühendisin, meslek bilgisi ve yeteneği ile meslekte deneyim birikimi ile kişiliği ve etik anlayışı ile belli bir olgunluk düzeyine eriştiğini kanıtlamış bir mühendis olduğunu vurgulayan Tankut, "Amaç, kişiler ve toplum yararına; etik ilkelerine uygun; üstün nitelikli ve güvenilir mühendislik hizmetleri üretilmesine yönelik gelişmelere katkıda bulunmaktır" dedi. Tankut, "Neden Yetkin Mühendis?" sorusuna ise şöyle cevap verdi; "Uzman, dar bir alanda derinleşmiş ve bilgi birikimini burada yoğunlaştırmış kişi demektir. Dar bir alanda uzmanlık, yetkinlik için yeterli olmadığından, bu deyim de uygun değildir. Bununla birlikte çeşitli mühendislik alanları farklı anlayışları benimseyerek, daha farklı tanımlar yapabilir, bununla uyumlu bir başka deyim seçebilirler elbette. Ancak, adı ne olursa olsun, bu konuda, çeşitli mühendislik alanları arasında eş düzeylilik sağlanması çok doğru olur."

Asıl Sorun Emekte Nitelik Sorunudur

Tankut'un ardından söz alan Prof. Dr. Atilla Öztürk ise mühendislikte ve mühendislik eğitiminde meslek ve meslektaş kavramlarının yeniden tanımlanması gerektiğini ve lisans eğitiminin kalitesinin yükseltilmesi gerektiğini söyleyerek konuşmasına başladı.

Mevcut koşullarda devletin küçülüp hizmetin ticarileştiğini ve kamu yararı kavramının ortadan kalktığını vurgulayan Öztürk, TMMOB ve bağlı odalarının yönetimlerinin üyelerin beklentilerine yanıt vermediğini, karşı olunduğu söylenen birçok uygulama ile ilgili düzenlemelerin TMMOB ve Odalar içinde yapıldığını bu durumun da tutarsızlık olduğunu, neoliberal politikalar için yapılmış bir aracı düzenlemenin TMMOB'un görevi olmadığını dile getirdi. Bugün tartışılan tek konunun yetkin mühendislik olmadığını, unvanlı, unvansız mühendislik ve mühendislikte belgelendirme gibi konularında tartışıldığını belirten Öztürk, "asil sorun emekte nitelik sorunudur, nitelikli iş gücü değersizleşmiştir. Nitelikli iş gücü sermayenin işini kolaylaştıran bir iş gücü, belgeleme mekanizması da nitelikliyi daha nitelikli yapmak içindir" dedi.

Oturum sunumlarının ardından gerçekleştirilen soru cevap kısmıyla devam etti. Forumda öğleden sonra gerçekleştirilen Yetkin Mühendislik Oturumu'nda ise konuşmacı olarak yer alanların isimleri şöyle, "Hüseyin Yeşil (EMO), Ali Yiğit (EMO), Timur Akçalı (EĞİTİM-SEN), İbrahim Helvacı (İMO), Ozan Doğan (EMO), Mahir Akcan (MMO)" Oturumda ilk söz alan konuşmacı Hüseyin Yeşil, yetkin mühendislik tartışmalarının 1999 yılı depreminden önce başladığını, TMMOB'un iç sorunlarından kaynaklandığını, yapılması gereken ve ihtiyaçları karşılan bir iş olduğunu söyledi. Belgelendirme konusunun yeni ortaya çıkmadığını, 1970'lerde başladığını söyleyen Yeşil, "SMM yönetmeliği de bir belgelendirmedir" dedi. EMO'da bu tartışmaların çok eskilerde başladığının altını çizen Yeşil, "depremden sonra bizde de tartışmalar gelişti. Bizim tartışmalarımız yeni değil, dün evet deyip bugün hayır diyebiliriz. Eğer TMMOB'da bir yarılma olacaksa bu yetkinlik sebebiyle olmamalı, emek mücadelesine bakışla olmalı" diye konuştu.

Üniversiteler Kapitalizmin Arka Bahçesi Haline Geliyor

Yeşil'in ardından söz alan Timur Akçalı ise, üniversite eğitiminin

rekabet ortamı ve neoliberal politikalar ile birlikte yeni bir döneme girdiğini YÖK'ün 2005 yılında aldığı kararla mühendislik eğitimi sonrasında verilen diplomalardan mühendislik unvanının kaldırıldığını vurgulayarak, "unvansız diplomalar meşruiyet kazanıyor. TMMOB ve bağlı Odaların ilk yapması gereken üniversiteyi etkileyen neoliberal politikaları protesto etmek olmalıdır" dedi. Üniversitedeki dejenerasyonun 50/d meselesini de beraberinde getirdiğini söyleyen Akçalı, "üniversitelere 18 bin araştırma görevlisi alındı. Bugün yarın işsiz kalacaklar. Bu durumda üniversite artık bitmiştir. Kapitalizmin arka bahçesi haline gelmeye başlamıştır" diye konuştu.

Biz Yapmayacağız, Başkalarının Yapmasına da Engel Olacağız

Akçalı'dan sonra söz alan Ozan Doğan, Yetkin Mühendisliğin, tüm ülkede kişiler ve kamu yararı ile etik ilkelerine uygun, bilimsel gerekler ve çağdaş tekniklere dayalı, üstün nitelikli ve güvenilir mühendislik hizmetlerinin sunulmasını ve bu hizmetlerle ilgili yanlış uygulamaların önlenmesini sağlamak olarak tanımlandığını ve amacının belli nitelikleri taşıdığı kanıtlanmış olan mühendislerin bir katalogta toplanmasını sağlamak olduğunu dile getirerek bu durumun uygulamasının ise 5 yıl stajyerlik ve ücretli sınavlar olduğunu dile getirdi. Konuşmasında TMMOB'da yapılan yetkin mühendislik tartışmalarının tarihçesini aktaran

Doğan, "Üniversitelerin hali ve verdikleri eğitim ortada. İyi bir mühendislik eğitiminden geçmeden mezun olan kişilerin piyasada yetkinleşmeleri gerekiyor mu? Her mühendisin sağlaması gereken minimum bir mesleki bilgi birikiminin sağlandığından emin olmalıyız. 1980 darbesi ile birlikte verilen eğitimlerin kalitelerinden ödün vererek her yerde üniversiteler açılmaya başlandı. Bunun sonucunda verilen eğitimler arasında bir eşitsizlik meydana geldi. Buradaki tahlilde bir problem yok. Tahlil doğrudur. Ancak mühendislik ve mimarlık eğitiminin verileceği yer akademik ortamlardır. Bu ortamların bozulması başka bir mekanizma tanımlamayı haklı kılmaz. Doğru olan, üniversite eğitimi yetersizse, bu eğitimi yeterli duruma getirmektir" dedi. Meslek içi eğitime değil yetkin mühendisliğe karşı olduğunu belirten Doğan, "Biz yapmayacağız, başkalarının yapmasına da engel olacağız. Yıkılan binaların TMMOB'deki sorumlusu yetkin olmayan mühendisler değildir. İlla bir sorumlu aranıyorsa TMMOB yetkin olduğunu düşündüğü mühendislere bakmalıdır. Dünyanın her yerinde yetkin mühendislik yoktur. Yetkin mühendislik ayrıcalığı pazar manipülasyonudur. Diplomayı kısıtlayan bir belgeyi tanınamalıyız" diyerek sözlerini sonlandırdı.

Doğan'ın ardından sunumunu gerçekleştiren Mahir Ulaş Akcan ise Makina Mühendisleri

Odası'ndaki belgelendirme çalışmalarını aktardı. Yetkin Mühendis kavramını, meslek bilgisi ve yeteneği, meslekte deneyim birikimi, kişiliği ve etik anlayışı ile belli bir olgunluk düzeyine eriştiğini sergilediği başarılı mühendislik birikimiyle kanıtlamış mühendis olarak açıklayan Akcan, "Yetkin Mühendislik sisteminin amacı, "Tüm ülkede kişiler ve kamu yararı ile etik ilkelerine uygun, bilimsel gerekler ve çağdaş tekniklere dayalı, üstün nitelikli ve güvenilir mühendislik hizmetlerinin sunulmasını ve bu hizmetlerle ilgili yanlış uygulamaların önlenmesini sağlamak" olarak tanımlanmaktadır" dedi. Mesleki yeterlilik konusunun tartışılması gereken asıl konu olduğunu belirten Akcan "böylesi bir serbest dolaşımın, böylesine açık bir rekabet ortamının ülkemiz mühendislerinin mi, AB üyesi ülkelerin mühendislerinin mi işine yarayacaktır. Ulusal mesleki mevzuatlarımız oluşturulup uygulanmaya konulmazsa AB üyesi tüm ülkelerin meslek mensupları ülkemizde hiçbir koşul ve şarta bağlı olmaksızın çalışabilirken ülkemiz mühendisleri mesleklerini AB ülkelerinde aynı biçimde icra edemeyeceklerdir" diye konuştu.

Yetkin Mühendislik ve İMO Örneği

Foruma İnşaat Mühendisleri Odası'ndan katılan İbrahim Helvacı ise sunumunda İMO'daki yetkin mühendislik uygulamalarından örnekler verdi. Kırk yılı aşkın bir zamandan beri İMO'da yetkin mühendislik tartışmaları yürüttüklerini dile getiren Helvacı, Yetkin Mühendislik Yönetmeliği'nin amacını "Mesleğin temel kavramları ve uygulama ilkelerine hâkimiyeti, deneyim birikimi ve etik anlayışıyla belli bir olgunluk düzeyine erişmiş; kendi uzmanlık alan(lar)ında nitelikli ve güvenilir hizmeti verebilecek inşaat mühendislerinin tespiti ve belgelenmesi" olarak tanımladı. Yetkin Mühendislik Kurulu, Sınav Kurulu, Uzmanlık alanları, Başvuru Koşulları ve Sınav ve Değerlendirme aşamaları ile ilgili bilgiler veren Helvacıoğlu, "Mühendis olmak, mühendislik

diplomasını almakla tamamlanan bir süreç değil, başlayan bir süreçtir. Bütün gelişmiş ülkelerde mühendislerin mezun olduktan sonraki mesleki performansları, farklı şekillerde de olsa belgelendirilmektedir. İMO, bu konuda kararlıdır. Gerek toplum yararına mühendislik ve gerekse mühendisliğin mesleki sorunlarını çözmek açısından mühendislik belgelendirme sistemi (adı ne olursa olsun) tek başına yeterli bir öge değildir, bir mucize beklenmemelidir; ancak önemli bir ögedir" diyerek sunumunu bitirdi.

Yetkin Mühendislik Konusu Teknik Olmaktan Çok Politik Bir Tartışmadır

Yetkin Mühendislik oturumunun son konuşmacısı olan Ali Yiğit ise, Yetkin Mühendislik kavramının ortaya çıkışı ve TMMOB camiasındaki gelişimi hakkında bilgi verdikten sonra, Yetkin Mühendislik sorununun teknik bir tartışmadan çok politik olduğunu ve politik olarak tartışılması gerektiğini vurgulayarak, "Yeni konu basitçe TMMOB Odalarının kendi meslek alanlarını düzenlemesi olarak algılanamaz. Dolayısıyla farklı farklı emperyal amaçlarla gündeme gelen bazı yaptırımlar sonuçta mühendislik alanını doğrudan düzenlemeyi amaçlamaktadır" dedi. Dünya mühendislik birikiminden ve yıllara dayalı tecrübelerinden yararlanmaya evet ülke gerçekliğini göz ardı eden salt teknik tartışmalara dayalı uygulamalara da hayır demek gerektiğini söyleyen Yiğit, bu

gerçekliklere gözünü kapatarak ve eğitim çarpıklıklarını göz ardı ederek yapılan her düzenlemenin sonuçta üneyi mağdur ettiğini belirtti. YÖK'ün 2005 yılında aldığı karar gönderme yapan Yiğit, "Bu kararın doğruluğu yanlışlığından öte yasal dayanağı yoktur. Karar, 3458 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Yasa'ya aykırıdır. 3458 Sayılı Yasa'nın 5. Maddesi ilgili bölümden mezun olanlara mühendis unvanlı diploma verileceğini tanımlamaktadır. Yani YÖK'ün kararı yeni bir yasa ile desteklenmedikçe hukuken geçerli değildir" diye konuştu. YÖK'ün aslında kendi üniversitelerinden mezun olan mühendislik fakültesi mezunlarına unvan vermeyerek; EUR-ING için aranan koşulların bir kısmını ortadan kaldırdığını vurgulayan Yiğit "Özet olarak; YÖK olası bir AB üyeliği sürecinde tüm mühendis ve mimarları korumasız bırakmaktadır" dedi. Konunun 'yetkinlik, yeterlilik vb' iyidir veya kötüdür tartışması olmadığını bu ekseninde tartışılrsa sanki yetkin olmak kötü bir şey gibi algılanabileceğini belirten Yiğit "Oysa 'yetkinlik' tartışmasının neye hizmet ettiği ve kimin çıkarına olduğu üstünden tartışsak doğru noktada duruyoruz demektir. Yetkinlik tartışmasının küreselleşmenin kurumsal ayaklarından biri ve ülkemiz mühendis ve mimarları aleyhine işleyen bir süreç olduğu gerçeğinden hareket edersek Yetkin Mühendislik'e karşı oluruz" diye konuştu. Oturum konuşmacıların sunumlarını yapmasının ardından soru ve cevaplarla devam etti.